

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Dificultățile unei înțelegeri româno-maghiare.

Chestia, care preocupă mai mult cercurile politice ungurești este azi posibilitatea unei înțelegeri româno-maghiare. În definitiv o chestie românească a existat aici de când existăm și noi, dar în forma chestiunii specifice de rasă, există mai ales dela începutul veacului a XIX. De câte-ori în stat s'au ivit momente mari, însemnate de aranjare internă ori de validitate în afară, în totdeauna s'a ridicat la suprafață chestia românească, ca o spaimă pentru guvernanti. Și deși s'a văzut și s'a constatat la toate aceste ocazii, că chestia românească deranjată cum e, paralyzează orice acțiune puternică a statului atât înlăuntru cât mai ales înafară, nu se află mâna aceea deosebit de puternică și mintea cumpătată, ca să dea o soluție mulțămitoare unei situații absolut primejdioase din toate punctele de vedere.

Lucru cât se poate de explicabil. La rezolvirea unei chestii atât de uriașe trebuiau atinse și o mulțime de interese și privilegii de gingașă natură, cari toate stârneau noi nemulțămiri, și era problematic, dacă și așa va putea fi chestia românească rezolvită într'un mod mulțămitor? Să ne gândim numai la răsleții și scăpătații nemeși, cari trăiesc și azi din grația statului ungar și cari de bunăseama nu bucușos ar fi împărțit puterea cu plebea, robită lor în mare parte. Mai erau și sașii împărățiați pe acest teritor românesc, cari au fost întotdeauna privilegiați și au și astăzi o mulțime de drepturi deosebite, iar la Budapesta și Viena sunt înregistrați la rubrică specială. — Considerând apoi, că sașii noștri

să mai bucură și de simpatii de rasă până departe la Berlin, unde se croește astăzi politica Europei de mijloc, e ușor de înțeles, că rezolvirea chestiei românești s'a lovit întotdeauna de o mulțime de piedeci. Și dacă pe timpul absolutismului austriac ni-s'a dat o autonomie oarecare bisericească-națională, iar la 67 s'a creat legea de naționalități, s'a făcut, că atunci nu era încătrău. S'a văzut însă după aceea, că drepturile date nouă sunt numai un prea modest început pentru un popor, care pretinde tot mai cu putere, ca în cadrele statului maghiar să i-se dea toate condițiile unei dezvoltări naționale, culturale și economice, fără nici o altă considerare.

Și astfel chestia românească a rămas și după aceea mereu la ordinea zilei. Vorba era, că ori se resoalvă definitiv și se stabilește în privința aceasta o ordine oarecare de drept, ori se desconsideră întreaga afacerea și se lasă în grija vremilor, ca să o resoalve acelea. Politicianii maghiari au ales calea cea mai ușoară și au lăsat-o în grija vremilor. Dar cu toate acestea, nu se puteau scutura nici în pacinicile decenii trecute de chestia românească, care își ridica mereu capul în legislațiune, în iustitie, în administrație. Prin anii 90 apoi, în politica guvernelor se observă o radicală schimbare în privința aceasta, când se fac încercări, ca chestia românească să fie rezolvită cu ajutorul procurorului și al poliției. Experimentarea aceasta a durat până în zilele noastre, când evenimentele din Balcani, au deschis ochii guvernului actual, ca să vadă în altă lumină situația noastră. Dar războiul glorios purtat de țărișoarele din Balcani, succesul uriaș al României, a trezit la realitate și politicianismul șovinist maghiar, care

a simțit îndată, că e gol subsoul pe care își clădise visele sale de viitor și chestia românească trebuie rezolvită cu posibilă grabă.

Să nu creadă nime, că se face undeva politică din simpatie. Vorbirile, ce s'au rostit în delegație pentru români, nu sunt tot atâtea manifestațiuni de o deosebită dragoste frățească, iar articolele, ce se scriu din acest prilej la jurnale, nu sunt toate scrise dintr'o convingere politică de ordin sentimental, ori a unei simpatii de rasă. Lucru limpede. Interesele națiunii maghiare și resonul statului maghiar pretind cu putere azi, ca chestiei românești să i-se dea o soluție mulțămitoare.

Vremile, evenimentele, constring pe guvernanti noștri de azi la aceasta. Și suntem siguri, că atitudinea lor și-o vor croi după imperativul situației. Nici mai mult, nici mai puțin.

Pe de altă parte noi, cari ne precizăm atitudinea după cum ne dictează și noauă interesele noastre naționale, nu trebuie să uităm multele obstacole, ce stau în calea unei înțelegeri româno-maghiare și să nu îngreunăm o situație, care eventual poate să fie de mare însemnătate pentru aceste două neamuri. La tot cazul, că dacă azi simpatiile noastre cu a maghiarilor nu se întâlnesc încă, interesele acestor două neamuri sunt cât se poate de apropiate unul de altul.

Noul guvern francez. Franța are de câteva zile un guvern, care e alcătuit aproape exclusiv din șefii partidelor radicale — republicane. Prim-ministru e *Doumergue*, iar ministrul de finanțe *Caillaux*, șeful radicalilor, care a provocat criza de guvern actuală. Schimbarea actuală de guvern este în definitiv și o schimbare de sistem și se poate considera ca un afront făcut de radicali prezidentului republicii franceze *Poincare*. Este primul caz în istoria mai nouă franceză procedura prezidentului, care

În diferite rânduri a cercat a ieși din rezervele de a fi peste partide, și a intervenit energie în anumite chestii, aparținătoare parlamentului francez. Ba se spune, că proiectul militar cu cei trei ani de serviciu și împrumutul cel nou francez s'au decretat direct la voința prezidentului. Peste tot i-s'a considerat ca un demerit actualului prezident împrumutarea, că n'a urmat o politică de exterminare împotriva catolicismului. Tocmai din acest motiv partidele radicale au voit să câștige pe Poincare, că să-și alcătuiască guvernul numai din radicali și se fie necesitat a urma o politică dictată de ei.

Introducerea noului vicar al Silvaniei, Rss. Dr. Al. Ghețe.

(Continuare și fine).

Sălaj, 9 Nov. 1913.

P. O. Aug. Vicaș, protopop în Hidig mulțamește Rssimului Barboloviciu pentru dragostea, cu care a fost față de cler, exprimă recunoștința tuturor și-i dorește încă multe zile.

Toți cei ce au condus deputațiunile au vorbit foarte frumos și le-a răspuns noul vicar tuturor încuvinte alese, cât toți au rămas prea deplin satisfăcuți.

Pe toți i-a întrecut însă oratorul credincioșilor Dl. adv. Dr. C. Meseșan, care întrun discurs clasic a exprimat simțămintele parohienilor de recunoștință și iubire față de vechiul vicar, — de adheșiune, stimă și dragoste față de noul vicar. Vorbirea avocatului Meseșan a produs o adâncă emoțiune, vechiul vicar a rămas pe deplin mângăiat, iar noul vicar are convingerea, că are să fie părintele sufletesc al unor credincioși bineînțelegători, cari vor

urma sfaturile lui și împreună vor realiza multe lucruri bune.

A urmat apoi banchet în hotelul băncii Silvaniei.

Știam, că vor veni mulți la serbări, dar la banchet nu ne-am așteptat, că chiar așa de mulți să fie. Nici jumătate din oaspeți nu au încăput în localul destinat pentru banchet, unde au rămas mai ales damele și onorații, iar cei mai mulți ne-am împrăștiat prin oraș pentru a ne alina foamea.

La masă a fost o animație și veselie deosebită, desine să înțelege, că nu au lipsit nici toastele, cari au urmat în ordinea următoare: Magnif. D. Gregoriu Pop, canonic pentru Papa și Rege, Rss. vicar Barboloviciu pentru P. S. Sa Episcopul și delegatul episcopesc, Magnif. D. Dr. Oct. Domide pentru vechiul vicar, Dl. Andreiu Cosma pentru noul vicar, Dr. Coriolan Meseșan pentru pleban și autoritățile civile, Dl. Dr. Ioan Ghețe, avocat (fratele vicarului) pentru preoțime, P. O. Aug. Vicaș, protopop, pentru popor și instituțiunile culturale.

În urmă să secolă noul vicar și mulțamește tuturor, cari au luat parte la aceste serbări, delegatului episcopesc, preoțimei, învățătorimei, inteligenții și mai ales doamnelor, deschilinit mulțamește magnif. D. Dr. Oct. Domide, și profesorului Clariss. Dr. Vas. Moldovan (Despre neamuri zice, că le-a fost datorință a veni.)

Mult On, paroh Laurențiu Avram a citit întrun ton stentoric telegramele sosite, prin cari cei împedești de a veni felicită pe aceasta cale pe noul vicar. Au trimis telegrame: Péchy, comitele suprem al comitatului Sălaj, vicecomitele Török, inspectorele reg. Nagy, Halița, vicarul dela Năsăud, V. L. Pop, protopop în Sângeorg, protopopul Bohățel, Năpradea, protopopul Cheresteg

din Buza, preoții: Rus. Cupșa, Cheresteg, Csákai, Damele Române din Zălau, protopopul Ivasko, Dragomirești, preotul Băliban, Băsaști, familia Pop Runcan, Năsăud, Scridon, protonotar, Bistrița, Ales. Aciu, adv. și familia, Tașnad, Dr. Steer, Oros, Dr. Aciu, Dr. Kis, Cigărean, Sfura, Sonea, Mărcuș, Mihali, Tașnad, familia Dr. Farkas, Zălau, Dr. Victor Pop, Blaj, preotul Farkas și poporul, Eriusăncraiu, preotul Gavriș, Hurez, Dr. Pap și familia, Șomcuta, clericii Sălăgeni, Gherla.

Părintele Laurențiu a propus, ca să se trimită telegramă omagială P. S. Sale Arhierului, propunerea sa primit cu mare însuflețire și curatorul primar Dl. Dr. Victor Deleu, îndată a și expedit-o.

După depărtarea damelor și o mare parte a oaspeților dela banchet, la dorința preoților dnii canonicul Dr. Domide și noul vicar mai petrec în mijlocul foștilor elevi la Sfta Teologie reîmprospătând unele amintiri din teologie, ba să rostesc și toastele din partea dlui adv. dr. Meseșan, d. canonic Domide și un preot.

Ar fi cu cale să pomenesc cu numele pe cei ce au fost la aceste serbări, dar în acel caz m'ași estinde pe lung. Fie destul a pomeni, că au fost la serbări mai toți protopopii din Sălaj, apoi 63 preoți, învățători mulți, avocați, diregători, proprietari și alți mulți.

Noul vicar a rămas în Șimleu și în ziua următoare, când a făcut vizite la toți curatorii, apoi la inteligența din loc. Marți a plecat la Zălau, unde a făcut vizite la diregătorii comitatului.

Finesc a zice, că noi suntem îndestuliți cu reușita serbărilor, cred, că și aceia sunt îndestuliți, pentru cari s'au făcut aceste serbări.

Correspondentul.

FOIȚA.

Ceasuri de seara.

Căile fericirii.

I. Agârbiceanu.

VIII.

»Fericiti cei alungați pentru dreptate, că acelora este împărăția cerurilor.«

Prin viața, prin învățatura sa, prin grația sa, Mântuitorul a deschis în lume perspectiva unei noue vieți, a vieții stăpânite de dreptate, adică de virtute, a unei vieți, care râvnește mereu spre desăvârșire. Cerul nou, pământ nou a zidit, gânduri și simțuri noue, preocupări nouă a deșteptat și deșteaptă în toți cei ce umblă pe urmele lui. „Iar celor cari l-au primit pe El le-a dat putere ca să fie fii lui Dumnezeu; cari nu din... poftă bărbătească ci dela Dumnezeu s'au născut.“

În mijlocul vieții pământești s'a arătat astfel omul cel cores, în mijlocul păgânilor au răsărit creștinii, între fii oamenilor fii lui Dumnezeu. O generație nouă cu alte principii de viață, cu altă simțire, cu alte mijloace de luptă, luptători sub o flamură

nouă pentru un ideal nou. Un neam de oameni cu totul străini de lume, adică de oamenii născuți din poftă bărbătească, cari luptă pentru idealul ce lumea aceasta le poate lmbia.

Lumea nu-i cunoaște și nu-i iubește.

Însuși prototipul acestor oameni noi, acestor fii ai lui Dumnezeu, a fost în lume „și lumea pe Dânsul nu l-a cunoscut“, l-a alungat, L-a batjocorit, L-a restignit pe cruce. Și El însuși zice despre toți aceia cari vor merge pe urmele sale: „Iară pentru că nu sunteți din lume, ci eu v-am ales pe voi din lume, pentru aceea vă urește pe voi lumea“. „Dacă m'au ascultat pe mine și pe voi vă vor asculta, dacă m'au urmat pe mine și pe voi vă vor urma... Scoate-vă-vor pe voi din soboare... Nu este mai mare sluga decât stăpânul său“.

Deci Mântuitorul proorocește persecutarea celor ce slugesc dreptății, adică virtuții, vieții desăvârșite, alungarea celor ce, călcând pe urmele Lui, nu pot să aibă decât soarta lui.

„Cei alungați pentru dreptate“, sunt, în rândul cel dintâi, luptătorii pentru dreptate, pentru bine, adevăr și frumos, pentru tot ceea ce cuprinde în sine cuvântul virtute.

Cel dintâi grad al virtuții îl ajung acei ce „flămânzesc și însătoșează de dreptate“, pe cari i-a numit fericiti Mântuitorul în fericirea a patra. Cei ce se îndestulesc

cu virtutea din ei înșiși, cu desăvârșirea lor individuală, sunt adeseori lăsați în pace de lume, lumea nu-i prea observă și astfel nu-i persecută. Se întâmplă aceasta mai ales când acești „fii ai lui Dumnezeu“, sau nu reușesc să se ridice la un grad deosebit de perfecțiune, sau le succede să-și acopere bine virtutea, așa încât alții să nu bănuiască mărgăritarul ce se ascunde în inima lor. Dacă aceste două posibilități nu obvin, sunt alungați pentru dreptate chiar aceia cari se mărginesc numai la înfrumșetarea grădinei lor sufletesti.

De câte ori nu vedem luați la țintă și alungați de puternicii acestei lumi astfel de oameni cari în viața lor n'au făcut rău nimărui? De câte ori ne punem întrebarea: dar asta cu cea greșit de nu-i mai dau oamenii pace, de nu mai încap de el?

E deajuns, de pildă, ca să fi bun de inimă ca numai decât alții să te numească lipsit de energie; e deajuns să fi curat ca alții să te numească naiv; e deajuns să fi iubitor de dreptate ca alții să te numească neputincios. Iar dacă vei fi marinos, zeci și sute ți-se scoală în cap. E deajuns ca cineva să-ți vadă calitățile frumoase ca numai decât să se tulbure inima lor și să-ți devină dușman.

Pentru ce nu iubește, nu poate suferi lumea pe acești iubitori ai dreptății? Răspund va fi foarte ușor dacă vom cerca să vedem din cine se compune lumea, care nu

Sinoadele protopopești de toamnă.

Din tractul Arieșului.

În 25 I. c. s'a ținut în parohia Ghiriș sinodul de toamnă al protopopiatului Arieș.

Pentru preoții din cura animarum sinoadele protopopești, pe lângă aceea, că sunt un prilej de convenire colegială și frățască, unde ne întâlnim lucrătorii aceluiaș ogor, ne vedem și ne spunem unul altuia nizuințele bune, rezultatele reale și piedecile ce ne stau în calea mântuirii sufletelor, mai sunt și un mijloc de însufățire, de îmbogățire intelectuală și morală. Și tocmai fiind de așa mare însemnătate instituția sinoadelor protopopești ne putem explica participarea la sinod alor 12 preoți din celea ma extreme părți ale tractului.

S'a relevat însă și de astă dată absența mai multor preoți, pe cari fi voiu comunica, pe viitor, cu numele.

După mărturisire și celebrarea sf. Ii-lurghii, în decursul căreia s'au comunicat preoții, a urmat ședința sinodală în școala gr.-cat.

Mult onoratul protop tractual, deschizând ședința sinodului, lasă să se citească protocolul luat în ședința sinodului de astă-primăvară ținut în Varfalău, cum și aprobarea lui din partea Veneratului Ordinariat.

Conform programului sinodului a urmat raportul fiecărui preot tractual, despre activitatea dezvoltată contra celui mai înfricoșat dușman al omenirii — contra ruinătorului alcool, și despre mijloacele luate contra lătirii acestui morb al omenirii.

S'au raportat prin preoții parohiilor cam acestea:

1. M. On. Domn Gavrilă Pop, fostul paroh al Măhaciului, spune, că în parohia

Măhaciul s'a nizuinț de la începutul activității Dsale de preot a lupta contra bețării pe toate căile și a și înființat deja mai de mult în acest scop o Reuniune de femei, care progresează frumos și a pus temelie și unei Reuniuni de temperanță cu tinerimea, a șters apoi abuzul împreună cu pomenile.

În noua parohie Luna de Arieș, unde este de abia de câteva săptămâni, spune că încă i-se deschide un vast teren de luptă contra beției și mai ales contra risipii, luxului teribil al „agapelor” împreună cu pomenile.

2. Preotul din Ciugudiul din sus spune, că a încercat, dar nu a putut face nimic contra alcoolului și n'a făcut nici Reuniune de femei, nici de temperanță, n'a luptat nici contra abuzului ce se face cu pomenile.

3. Preotul din Decea spune, că are Reuniune de femei înființată deja de antecesorul său, a pregătit și terenul pentru înființarea unei Reuniuni de temperanță, dar nu a înființat încă așteptând, ca despărțământul Măhaciul al Asociațiunii să țină prelegere cu schiopicul despre urmările alcoolului, când mai ușor va putea începe.

4. Preotul din Ghiriș spune, că abuz cu pomenile nu se face (?) Reuniune de femei a fost dar a încetat.

5. Preotul din Hărăsteș zice: Fiind poporul puțin nu a putut face nimic.

6. Preotul Inocului raportează, că a șters cu totul pomenile, cari au fost degenarat cu totul. A înființat o Reuniune de femei, cari toate au promis a lupta contra alcoolului și a pus bază și unei Reun. de temperanță.

7. Preotul din ormeniș a cercat să șteargă abuzul cu pomenile, dar nu a putut, altceva nici nu a încercat a face.

8. Preotul Poienei spune, că în parohia

Sf. Sale deja de mult este Reun. de femei și de lectură. Contra alcoolului n'a luptat.

9. Preotul Șonfalăului raportează, că credincioșii noștri din Șonfalău nu cunosc pomenile. Reuniune de temperanță a încercat a face, dar fără rezultat. De femei încă nu este.

10. Preotul din Varfalău mărturisește sincer, că n'a făcut nici o încercare în sensul hotărârii sinodului din primăvară, ținut chiar în parohia Varfalău.

11. Preotul Vereșmortului raportează despre activitatea, ce o a dezvoltat dânsul în Vereșmort și afară contra păcatului beției, spunând, că a cassat obiceiurile împreună cu pomenile, în predici a combătut păcatul beției și urmările alcoolului asupra trupului, sufletului, averii, cinstei, și familiei bețivului.

Tot acemenea a făcut în catehezele ținute tinerilor din școala de repetiție și de toate zilele. Urmarea a fost înscrierea alor 32 tineri și tinere între membrii Reuniunii de abstenență, promițând a se abține dela orice fel de spirituoase până la 15 ani și că nu vor intra nici când în crișmă să bea, decât în caz de necesitate (călătorie). A înființat o Reuniune de femei, a căror membre pe lângă temperanța proprie au promis, a nu da nici un fel de bețură alcoolică pruncilor.

Afară de Vereșmort a ținut conferințe despre urmările bețării alcoolice, cu schiopic în Cicău, Ormeniș, Ciugudiul de sus, Măhaciul și Sânmărtinul-Sărat.

Ceialalți preoți din Cicău, Ciugudul de jos, Dumbrău și Hidiș, deși conform hotărârii sus zise, ar fi trebuit să raporteze în scris sinodului despre activitatea lor în direcția aceasta, nu au binevoit a da ascultare Sinodului.

suferă ci alungă pe cei drepti. Vom vedea, ne vom convinge, într'adevăr, căci cari nu pot răbda pe cei virtuosi sunt totdeauna cei lipsiți de virtute. Nu pot suferi calitățile noastre bune, și anume chiar acele calități pe cari nu le au, fiindcă ne simt superiorii lor.

Ori cât vom cerceta alt răspuns mulțumitor nu vom afla. Pentru că oameni iubitori de dreptate, de perfecțiune sunt cei mai neofensivi pentru alții și elementele cele mai valoroase ale societății omenești. Nu-s ei cei cari ar putea fi spre paguba celorlalți, nu-s ei din cari răsar nenorocivieții omenești. Deci lumea ar trebui să-i prețuiască, ori, cel puțin, să nu le tulbure pacea. Acești fii ai lui Dumnezeu, buni, blânzi, contemplativi, ar trebui priviți ca tot atâtea flori rare, flori singuratiche, cu mireme scumpe lângă cari te oprești încântat.

Nu-i putem suferi, pentru că le simțim superioritate. Sufletul omeneș cu superbia lui înăscută nu se închină nimănui bucuros, dar același suflet cu simțirea lui, cu intuiția lui descoperă tot ceea ce e vrednic de închinat. Conștiința fiește căruia îi spune, — în clipele de reculegere, de adâncime, — câte flori are, și câte ar mai trebui să mai aibă sufletul fiește căruia, ca să fie într'adevăr frumos. Și, dacă aceste flori nu le ai tu, ci le descoperi în alți, simțirea ta îți spune că aceia îți sunt superiori, însă su-

perbia nu te lasă să-i admiri ci-ți poruncește să-i defăimezi. Ce n'avem noi am vrea ca să nu mai aibă nimeni. Și dacă alții au mai mult, intuiția, simțirea sufletului nostru o recunoște această, și fiindcă nu putem avea și noi, superbia ne deschide gura spre batjocură, spre calomnia, spre dispreț.

Nu suferim pe cei iubitori de dreptate, din egoismul ce ne stăpânește. Astfel să explică, în mare parte, pentru ce firile alese, oamenii mari, sunt huiduiți de lume, deși, dacă se face în lume vr'un bine, numai prin ei se face.

Dar, subț „fericiți cei persecutați pentru dreptate”, se înțeleg cu deosebire cei cari luptă pentru dreptate, pentru virtute, ca dreptatea să stăpânească în alții, în lume, ca și alții să fie fii lui Dumnezeu.

Până stăm în loc, până umblăm pe poteca noastră, puțini ne bagă în seamă, și, deci, puțini ne persecută, dar când ne punem în calea altora, atunci ne vom câștiga dușmani cari să ne alunge, atunci ne vor scoate pe noi din soboară. Și cu cât drumul în care ne punem ca o piedecă va fi mai larg, cu cât vor trece mai mulți pe el, cu atâtea se vor înmulți persecuții noștri.

Cei ce luptă pentru dreptate nu se mulțumesc cu dreptatea, cu perfecțiunea din ei înșiși, și astfel se vor pune în calea tuturor nedreptăților, tuturor imperfecțiunilor pe cari umblă alții.

De sigur că dacă Mântuitorul s'ar fi mulțumit cu desăvârșirea din El însuși și nu ar fi luptat ca și pe alții să-i facă desăvârșiți, n'ar fi fost atât de mult alungat de lume, cel puțin de moartea crucii ar fi scăpat. Desigur că dacă El ar fi mers înainte nepăsător pe drumul virtuților sale, și nu s'ar fi pus curmeziș în calea tuturor nedreptăților, și n'ar fi oprit pe mulți dela afacerile lor, n'ar fi fost declarat de farisei „călcător de lege”, și Caifa nu s'ar fi spintecat hainele sale.

De sigur că dacă s. Ioan Botezătorul ar fi rămas mereu în pustie, hrănindu-se cu lăcuste și miere sălbatică, și pășind pe drumul perfecțiunii sale individuale, n'ar fi deșteptat mânia Irodiadei și nu i-s'ar fi tăiat capul.

De sigur că, dacă ss. apostoli s'ar fi mărginit să-și înfrumșeteze numai grădina sufletului lor și n'ar fi eșit în lume, n'ar fi murit cu moarte de martiri.

Dar Mântuitorul s'a pus în drumul tuturor și le striga: „Vai voaia cărturarilor și fariseilor fățarnici că sunteți asemenea mormintelor, cari pe din afară sunt frumos spoite iar pe dinlăuntru sunt pline de oase...” „Sfășiați-vă inimile voastre iar nu hainele noastre”. „Nu tot cel ce zice „Doamne-Doamne”, ci cel ce face voia Tatălui va intra întru împărăția cea cerească”.

(Va urma.)

Punctul 8 al programului Sinodului era să fie disertația din domeniul teologic: *dreptul matrimonial*, dar conferențiarul Ioan Boldor nu s'a prezentat la sinod, și astfel cu durere, a trebuit să ne lipsim de cea mai interesantă parte a sinodului, ceea ce sinodul a luat cu mare regret la cunoștință.

După raportul cassarului despre fondul bibliotecii districtuale, s'a purces la alegerea bibliotecarului și oficianților bibliotecii, conform statutelor celor noui aprobate de Venerata Superioritate.

S'a ales bibliotecar On. Iuliu Căpălnean, cassar: On. Nicolae Folea. În comisiunea permanentă pentru procurarea cărților pe lângă bibliotecar s'au mai ales: Ioan Boldor, Vasiliu Crișan, Michail Ștef și Nicula Folea.

Pentru a se putea înființa Reuniunea de temperanță a preoților din tractul Arieș conform hotărârii sinodului anterior și aprobat de Superioritate s'a însărcinat On. Iuliu Căpălnean a pregăti un proiect de statute pe sinodul venitor.

Ultimul punct al ședinții sinoadele au fost eventualele propuneri.

Preotul Vereșmortului propune ca să se introducă un regulament după care să se țină ședințele sinoadele ale tractului nostru, discuțiile și hotărârile. Iși motivează propunerea cu aceea ca mulți preoți absentează consecvent de la sinod scuzându-se între 4 ochi cu aceea, că „ziua sinodului e zi pierdută, împreună cu spese zădarnice și fără nici un folos moral și intelectual“. Arată, că de fapt cauza răcelii, indiferenței și neparticipării la sinod a multor preoți e lipsa unei activități intense. Având regulament s'ar discuta mai serios, mai profund, ne-am interesa mai bine de discuția din sinoade și ne-am întoarce acasă mai avuți cu ceva, mai însuflețiți.

Propunerea s'a primit, iar cu pregătirea regulamentului s'au însărcinat M. On. Gavril Pop, v.-protopop și On. Nicolae Folea.

După aceste sfârșindu-se ședința sinodală, unul dintre preoții prezenți a arătat fratilor ce voiau a se despărți că sunt 10 ani de când s'a început în sinul bisericii noastre românești o muncă de reînviere sufletească adecă misiunile sacre populare.

Sa arătat urmările binefăcătoare ale acestor exerciții spirituale din decursul acestor 10 ani, fără organizație.

Astăzi s'a organiza aceasta Reuniune având statute cari s'au și modificat conform experiențelor celor 10 ani și deci ce rezultate vom putea aștepta acum!?

Regretă că mulți foarte mulți preoți din cura animarum nu vreau să știe de aceasta Reuniune, atât de ajutătoare nouă în păstoria sufletelor.

Roagă pe frații preoții a o sprijini înscriindu-ne între membrii ei, ceea ce promitem că vom și face. Tot asemenea servește spre cinstea preoților acestui tract și gândul de a jubila în o formă oare care evenimentul acela atât de însemnat al edării edictului lui Constantin cel mare din 313 — adecă tocmai de acum 1600 ani.

S'a recunoscut de toți că să cuvine să ne aducem aminte de acest eveniment din viața creștină, să medităm asupra lui și să-l sărbătorim.

Dupăce însă împrejurările naționale bisericesti nu ne permit o jubilarie mai sgomotoasă s'a zis că trebuie să iubim în

cercuri mai restrânse, dar cu foc și căldură — conform evenimentului.

Unul a propus să se hotărască o duminică ori sărbătoare cât mai iute, în care fiecare preot al tractului să servească o liturgie, la urmă cântând doxologia să țină predică despre persecuția bisericii și liberarea ei prin Constantin Marele la 313.

Și aceasta propunere foarte modestă, dar bună a trebuit să cadă din cauza unora, cari totul așteaptă din centru și să tem să nu se supere mai marii că și noi ne știm însuflețiți.

A ramas deci iar, să facă care, cum află de bine, și desigur, că mulți vor afla de bine să nu facă nimic!

Correspondent.

Pagini științifice.

Razele catode, razele Röntgen și radiul.

De Traian German
profesor la gimnaziul din Blaj.

(Continuare.)

c) Materiile radio-actieve; radiu.

Descoperirea razelor Röntgen pe bărbății de știință i-a apucat o adevărată sete după cercetări științifice.

Punctul de mănecare era acesta: Razele miraculoase ale lui Röntgen pleacă din locul de fluorescență — locul luminos — al tubului, așa dar își ziceau: oare numai din locul acesta de fluorescență, sub influința razelor catode se produc raze miraculoase? oare nu stă cazul acesta pentru toate corpurile, cari au aceasta proprietate?

Punctul acesta de mănecare a dat rezultate uimitoare, am putea zice, că mai minunate chiar și decât razele lui Röntgen. Dintre mulții fizicieni și chimiști, cari au făcut cercetări în direcția aceasta cel mai norocos a fost *Becquerel*: la 1896, așadar îndată după descoperirea lui Röntgen, experimentând cu săruri de uran, a observat, că acestea sub influința razelor de lumină emit raze cari sunt în stare să pătrundă prin hârtie neagră și să atace lamela fotografică așezată la dosul acestei hârtii; așa dar și razele acestea în efecte au proprietatea razelor Röntgen.

Becquerel nu s'a mulțumit cu o simplă constatare ca aceasta, că adecă sărurile de uran aduse în stare de fluorescență — supuse razelor de lumină — emit razele amintite, ci a cercat să se convingă, oare sunt de a se atribui fenomenului de fluorescență razele acestea, sau doar e „alteeva“ tainic în sărurile acestea, din cari ies ca din un izvor amintitele raze? Pentru aceea a făcut încercare și în odaie întunecoasă proba, și a dat acelaș rezultat: razele s'au ivit și în odaia întunecoasă. Becquerel și-a explicat lucrul așa, că *uranul* — e element — emite razele acestea pentru aceea el le-a numit *raze de uran*. Dupăce azi e constatat — și în cele următoare vom avea ocazie să ne convingem și noi — că nu numai sărurile de uran, ci și alte materii (chiar și pământul, apa etc.) au proprietatea aceasta, lumea științifică le-a numit *razele Becquerel*.

La 1898 Schmidt și Dna Curie pe baza unor cercetări minuțioase au aflat, că și *thoriul* are aceleași proprietăți ca *uranul*, pe lângă acesta și alte corpuri. Pentru aceea Dna Curie toate corpurile, cari emit raze Becquerel, le-a numit *corpuri radioactive*.

Pe baza cercetărilor făcute până aici s'a constatat, că toate corpurile, cari conțin uran, sau thoriu sunt radio-actieve, deci s'a făcut concluzia — de altfel firească —, că afară de uran și thoriu nu mai există elemente radio-actieve.

Mai târziu însă Dl și Dna Curie au supus unor cercetări analoge și diversele metale, și spre surprinderea lor au constatat, că și într'acestea sunt radio-actieve. E adevărat că și acestea conțin uran, dar măsura radio-activității întrecea cu mult măsura, ce ar corespunde cantității de uran de se afla în ele. Prin urmare concluzia logică era, că pe lângă uran trebuie să mai existe și alt element radio-activ. Dl și Dna Curie au analizat în primul loc *uranitul* (=nasturan) și *chalcitul* din Bohemia; Să nu credeți, că *uranitul* ar fi ceva metal nobil și rar; se află foarte des în granit. Mai mult e în Bohemia, Suedia, Norvegia, America-nordică etc. La culoare e negru ca rășina (ungurește fi zic *szurokércz*) după cercetări, ce au ținut ani de-arândul au ajuns la isbândă, au aflat elementul cel nou necunoscut: *radiul*,

— ostenelele lor au fost răsplătite. În Bohemia partea miazănoapte-apus se află orașul *Ioachimstal*, a cărui mine erau vestite încă în secl. XV pentru argintul ce se scotea, după unele însemnări vechi se știe, că în cei dintâi 44 ani s'a scos argint în preț de 4000000 floreni, cu timpul minele au pierdut din însemnătate până pela jumătatea II. a seclului trecut, când din nou au ajuns să fie vestite pentru *uranul*, ce se află în ele. *Uraniul* e un corp alburii, puțin mai moale decât oțalul, din acesta se pregătesc vâpsăli pentru sticlă și porcelan. În stare curată nu se află, ci amestecat cu *uranitul*. Dupăce se curăția rămășițele de *uranitul* se aruncau, iar statul chieltnia bani frumoși, pentru ca să se scape de sgura aceasta. Dar de când dl și dna Curie au descoperit în sgura aruncată *radiul* însemnătatea minelor a crescut simitor — nu pentru uran, ci pentru sgura, odinioară aruncată, iar azi nestimată. Căci trebuie să știm, că nicăiri în toată Europa, și până azi să poate spune fără exagerare, că în toată lumea nu sau aflat corpuri, cari să conțină atâtă *radiu*. Azi *uranitul* e monopol al statului, iar statul grijește ca săgărețul de comoara sa, — o leagă cu 7 ațe și totuși nu i-se pare destul de sigură.

(Va urma).

Mănușa.

— Cuvânt final către confracții dela „Cultura Creștină“. —

Am declarat în Nrul 122 al foii noastre, că nu primim mănușa aruncată de părintele Dr. Alexandru Rusu — și ne ținem de vorbă.

Nu-i răspundem deci, deși în Nrul recent al „Culturii Creștine“, dsa pomenește de „apelul *desperat*“ al nostru, de „restăl-măcirea“ articolului dsale și de faptul „că „Unirea“, *durere*, va trebui să trăiască tot ca mai înainte“...

Cu Dsa am încheiat, și cum e om tânăr și cu bun simț, va avea, probabil, ocazia, să-și dea seamă mai târziu, că prea s'a grăbit cu prohodirea noastră, cari (totuș am muncit și noi ceva), n'am vrednicit să ni-se spună chiar din partea unui frate în Hristos, că noi cu munca noastră, mai mult sticăm decât folosim.

Ceea-ce ne-a surprins însă, a fost faptul, că *redacția* „Culturii Creștine“, vine și ea cu o declarație mult-puțin ciudată, și după ce se lapădă, la început, de rezonabilitatea scriselor dlui Dr. Rusu, ne pune câteva întrebări, cu acelaș aer de superioritate gravă, cu care domniile lor pot să vorbească, cel mult, cu elevii claselor primare.

Ne surprinde acest ton magistral cu atât mai mult, cu cât *toți redactorii* „Culturii Creștine“ — cu excepția dlui Ștefan Roșianu — ne-au declarat *personal*, că nu se identifică cu *articolul* dlui Rusu, nici cu *tonul*, în care e scris.

Intrucât e declarația „Culturii creștine“ în flagrantă contradicție cu atitudinea majorității membrilor ei, nu căutăm. E în definitiv o chestie de bun simț, ca după mărturisirile numiților domni făcute *personal* nouă, să se mai admită și o declarație de natura aceea în coloanele „Culturii creștine“. Un singur lucru mai sulevăm aci. Redacția „Culturii creștine“ scrie:

„Mai întâiu ținem să spunem foarte lămurit, că o încercare de concentrarea a forțelor în jurul „Unirii“ — despre care se spune, că s'ar fi făcut în repețite rânduri zădarnic —, nu s'a făcut nici o singură dată. Pentru că vorbe schimbate, la colțuri de stradă cu unul sau altul dintre redactorii acestei reviste, va înțelege oricine, că nu pot fi numite în serios „încercări de concentrare a forțelor“. Cu asta bineînțeles n'am spus nimic referitor la aceea, că ce s'ar fi întâmplat dacă de fapt s'ar încercat astfel de concentrări. Este e a altă chestie aceasta, care aici nu ne privește.“

Chestia aceasta pusă în forma de mai sus, ne-a surprins. Nu atât pentru tonul caracteristic, ci mai mult pentru *cutezența*, cu care se face această afirmație. La cele de mai sus — ar trebui să răspundem cu telefonul „Culturii creștine“ din numărul trecut în care se zice:

„M. Beiuș. Ni-s'a mai spus de atâteaori, și înainte de Dta, că ar fi foarte bine, dacă din împreunarea „Unirii“ cu revista noastră s'ar face un singur organ, care într'adevăr să fie la înălțime. Se prea poate apoi, că acest lucru să ni-se mai spună și în viitor, mai ales în urma crizei, prin care trece „Unirea“, și de aceea ținem să spunem de pe acum la acest loc, că nici nu ne gândim la așa ceva.“

Pentru lămurirea chestie, colaborării ținem să spunem următoarele:

Afirmația „Culturii Creștine“ nu corespunde adevărului. În chestia colaborării s'au făcut demersurile necesare din partea consorțului și un marcant membru în consorțiu „Unirii“ și unul dintre întemeietorii acesteia foi, a fost însărcinat, să pertracteze în privința aceasta cu domni dela „Cultura Creștină“. Dar pertractările au rămas zădarnice. Mai multe ar putea spune în chestia aceasta dnii Dr. Victor Macavei și Dr. Ion Coltor, membrii în redacția „Cul-

turii Creștine“, cari au fost special invitați pentru conlucrarea frățească, ca unii cari au muncit, în vremea din urmă, la foaie.

Ne surprinde de bunăseamă împrejurarea, că adevărul poate fi răstălmăcit în mod atât de temerar de către oameni cu o așa de gingașă poziție socială.

Redacția „Unirii“.

Diverse.

Dela ultimul Consiliu de ministrii români. A fost întâi un schimb de vederi în ce privește proiectele de lege ale diverselor departamente, pentru organizarea Dobrogei-Nouă.

S'a hotărât apoi să se prezinte de urgență în Parlament un proiect de lege pentru crearea unei legățiuni și unui consulat general la Valona (capitala Albaniei).

S'a căzut de acord ca discuția Mesașului să înceapă întâi la Cameră.

S'a luat apoi la discuție proiectul de lege, prezentat de dl ministru al lucrărilor publice, pentru deschiderea unui credit de 82 milioane pentru căile ferate și cu următoarele destinațiuni speciale: 1. construirea liniei Coăadin-Dobrici-Balcic; 2. alocuțiunea necesară pe 1914 pentru continuarea lăcășilor în curs de construcție; 3. creditele pentru lucrările de executat în cursul anului, pentru mărirea atelierelor de reparație a locomotivelor și vagoanelor; 4. construire de linii de garaj; 5. îmbunătățirea instalațiilor din câteva stațiuni; 6. cumpărare de material rulant pentru vre-o 18 milioane lei.

În cursul discuțiunii asupra acestui proiect de lege s'a dădus părerea, că — de vreme ce proiectul, în cea mai mare parte, a economiei sale, nu reprezintă decât reducerea unora din creditele cerute prin vechiul proiect de 408 milioane, — e mai bine, că guvernul să ceară Camerei votarea acestui din urmă proiect cu amendamentele de venite necesare prin noile construcțiuni ce urmează să se facă în Dobrogea.

Intimpinare. Ca răspuns din partea subscribului dlui I. P. la alegorile congregaționale din Șieu (Cottul Bistrița Năsăud) publicate în 123 al Unirii, mă rog a publica în Unirea următoarele:

Restringându-mă numai la partea în care mă atacă pe mine, unde zic dl I. P. „și înlocuit cu o persoană, care abstragând dela faptul că poziția nu-i îngăduie se se pună în serviciul cauzei naționale, nu însușește nici cele mai elementare condiții de luptător național... Intreb. Oare un învățător care a servit peste 20 ani, neexceptat de nime, nu e demn ca să fie ales între membrii congregaționali, ridicând prin aceasta vaza întregului corp învățătoresc? Prin aceasta dară Dl I. P. zice că învățătorul nici odată nu se poate pune în serviciul cauzei naționale, dând ausă tot învățătorimii ca să stee departe de ori ce cauze de felul acesta. Frumos exemplu.

Încât unii dintre cei aleși am fi adevărați jefuitori ai poporului și materialisti — judecata o va adevăra și la tâmpul său va da publicitație.

Mulțămita pentru publicarea acestora rămân cu tot respectul

Bârla 10 Dec. 1913.

Gregoriu Șteu
inv. conf.

Principesele României Maria și Elisabeta în ajutorul familiilor celor morți cu ocaziunea mobilizării. Prima localitate cercetată de gingașele domnițe pentru a împărți ajutoare familiilor holericeilor și soldaților morți în campanie a fost Alexandria, unde sosind cu automobilul au fost primite de autorități cu toate onorurile. Al. LL. RR. s'a întreținut câțva timp cu cei prezenți apoi au început distribuirea ajutoarelor, dând dela 300—700 lei de familie. De aci însoțite de suită și de prefectul județului Teleor și de reprezentanța băncilor populare au plecat prin comunele județene distribuind în fiecare comună ajutoare dela 300—1000 lei. Parte din bani au fost depuși la băncile populare.

Lăsăm să urmeze aci acele comune din județul Teleor, în cari s'au distribuit ajutoarele acordate de A. S. R. Principesa Maria:

În Alexandria au fost acordate ajutoare la 14 familii, în sumă de 5000 lei.

În comuna Nanov au fost ajutate 7 familii cu 8000 lei.

În comuna Adamești au fost ajutate 7 familii 2600 lei.

În comuna Buzești, 14 familii cu 4800 lei.

În comuna Movrodin 5 familii cu 2500 lei.

În Niculești 9 familii cu 4800 lei.

În Antonești 6 familii cu 2400 lei.

În Călinești 6 familii cu 2200 lei.

În Plosca 4 familii cu 1500 lei.

În Poroșchia 2 familii cu 1200 lei.

În Țigănești 3 familii cu 1400 lei.

În Brâncești 5 familii cu 1900 lei.

În Smârdioasa 8 familii cu 2900 lei.

În Crevania 2 familii și în Atârnați 3 familii cu 1800 lei.

În Conțești au fost ajutate 3 familii cu 1700 lei.

În Bragadiru 17 familii 6000 lei.

În Zimnicea 14 familii cu 3800 lei.

Mizeria în Budapesta. 150,000 de oameni e numărul acelor oameni, cari locuind în Budapesta și necăpătând lucru n'au ce mânca și cu drept cuvânt scrie o foaie de acolo, că nici un rășoiu nu ar da atâtea jertfe, socotind, apoi și pe acei nenorociți cari pe timpul crizei balcanice au fost reținuți în serviciul militar, tabloul e cu atât mai îngrozitor. Și în aceste împrejurări îngrijitoare, conții și baronii bogați țin adunări, cheltuesc la nbnunie și petrec... Frumoasă perspectivă! Nu-i așa?

Necrolog. † *George Vintilă*, forestier în r. al fondurilor grănițarești Năsăudene, după un morb greu și îndelungat, a adormit îndelungat a adormit în Domnul azi în 12 Decembrie a. c., la 3 ore d. a., în vrâsta 70 ani.

Înmormântarea se va îndeplini Duminică în 14 Dec. st. n. la 8 ore a. m.

Odihnească în pace!

Sirolin
„Roche“

Recomandat de medici în toate
îmbolnăvirile Organelor de respirație

In morhuri de plămâni,
Cataruri bronhiale,
Tusă convulsivă,
Scrofuloasă copiilor.

Se află în toate Apotecile
cu 4/Coroane sticla.

Partea Literară.

Vizitație canonică în Maramurăș.

27 Iunie -- 24 Iulie 1913.

(Continuare).

Poesia i-a făcut-o unchiul său învățătorul, spune el. El încassează ca remunerație câteva coroane pentru predare. Chiar și pretorele Balázs Imre i-a dat 2 cor., după ce a vorbit cu el ungurește și știa băiatul binișor. Pretorele face apoi unele reflexii la lucrurile de aici și jur. Poporul e mai bun în Poeni ca în Botiza. Bocicoel, Botiza, Stătioara și Strimtura au fost comune iobăgești. Și acum este în Botiza o proprietate de 9000 jughere a firmei Schulz din Pesta, care a cumpărat-o cu 160.000 fl. prin anii 1890. A avut 4 ferestree, a scos 15 milioane cor. și acum cere 1 milion și câteva sute de mii pe ea. Illo tempore s'a îmbiat comunei dar n'a vrut s'o ia. În Dragomirești jumătate locuitorii sub 30 ani știu bine ungurește. Meritul e a lui Bud János, vărul vicarului, spune Dsa, care propune de 20 de ani acolo. Săcelul, Seliștea, Cuhea au fost curat boerești. Căsătoriile între foștii boeri și iobagi sunt și azi aproape imposibile. În privința morală pe valea Izei sunt mai religioși ca pe a Vișeului. Pe la Vișee sub influință evrească e foarte des perju-riul etc.

În Botiza e preot Ioan Vlad și încă din 1902. E îmbătrânit înainte de vreme. Muncă, care e de lipsă în Maramurăș nu poți aștepta dela el. Nici aceea nu poate fi mirare, că nu l'a atins adierea vântului de redestep-tare pornit din Vișeu și Dragomirești. Acesta n'a ajuns nici la oameni mai în vigoare ca Șt. Ilniczky din Șaieu și Ioan Iváskó din Rozavlea. Are totuș «Gazeta Transilvaniei», nu știu ca o amintire a vremilor trecute sau o dorință a ginerelui său Ioan Birlea.

Vizitație canonică.

Curatori are pe Toder Mancza recte Manța, Gheorghe Petreus, I. Trifoi, I. Sideu, Toader Petreus. În prezența lor se face vizitația constatându-se, că protocolul esibitor e din 1896; protocol al ședințelor curatoratului nu este, al senatului scolastic din 1910, protocol despre predice și cateheză din 1912. Matriculele botezaților, cununaților, morților din 1827. Circularele din 1867. Ziarul bisericii din 1889. Averele bisericii în bani gata ar trebui să fie 368 cor. 46 f. în obligațiuni private 961 c. 50 f. Porțiunea canonică 45 jughere. Averele imobile a școlii 37 jughere pădure, 18 jughere arător și fânaț. Biserica are un venit anual de 20 c. din moară. Contribuția o plătește biserica.

Biserica e de lemn închinată stei Paraschiva. Se află în ea: 1. Anthologion, București 1782. 2. Apostol, Blaj 1766. 3. Ceaslov, Iași 1777. 4. Catavasier, Blaj 1769. 5. Chiriadodromion, Bălgrad 1699. 6. Evaghelie, Blaj 1766. 7. Octoich, Blaj 1760. 8. Pentecostarion, București 1747. 9. Polustav, Blaj 1793. 10. Psaltire, Blaj 1780. 11. Stașnic, Blaj 1817. 12. Triodion, Blaj 1771.

Casa parohială e de lemn cu 5 încăperi în stare slabă. Șură cu 2 grajduri, 3 șoprete, 4 cotețe, șatră=șoptru de lemne. — Școala de piatră, corespunzătoare legii, în parte provăzută cu cele de lipsă. Locuința învățătorului la școală cu 3 încăperi, grajd, șură, șoptru pontru lemne. Asigurate la Transilvania. Grădina de pomărit confesională și aici. Cruci în hotar 5. Poporul concurge cu 180 cor. la susținerea școlii. Au și o fundațiune spre scopul acesta, din care se folosesc anual 222 cor. Este reuniune de temperanță.

Preotul are lectical 1—2 cor., pentru prohod mare 4—6 cor., prohod mic 4 cor., cununie 6 cor. 50 f., botez 50 f., liturgie

80 f., maslu 2 cor., feștanie 2—4 cor., deslegare mare 4 cor., pomenire 40 f. pomenire peste întreg anul 4 cor.

Cantorul are lectical dela fiecare fum 50 fil., prohod mare 1—4 cor., prohod mic 1 cor., maslu 66 fil., feștanie 40 f., missă 20 f., cununie 2 cor. Protocolul e provăzut cu «Batiza gör. kath. egyház pecsétje».

Numărul locuitorilor.

Numărul locuitorilor în 1910 a fost 1953. Dintre aceștia gr.-cat. 1675, Români 1640. Între gr.-cat. sunt 14 Ruteni. Evrei erau 213. A scrie și ceti știau 161. Toți locuiau în 383 case aproape exclusiv din lemn. În hotar sunt 12.998 jughere catastrale. Firmei Schulz îi revin 9000 jughere, despre cari spunea Rs. Tit Bud în 1911 (Date istorice p. 32), că le cumpără 9 sate române cu un milion două sute mii. Cumpărarea nu s'a făcut nici până azi și prea probabil, că nici nu se va face. Pare prea mare prețul față cu procentele, ce le-ar aduce, de nu vor fi la mijloc și alte motive.

O mișcare mai mare a populațiunii s'a întâmplat la 1890 când s'au făcut ferestree de scânduri. Atunci a crescut prin imigrare numărul locuitorilor dela 1084 la 1230. După conscrierea preotului din 18 Aprilie a. c. azi sunt în comună 1637 suflete gr.-cat. române și 54 rom. cat. lucrători la fabrica de scânduri.

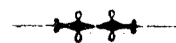
Familii.

Familii cu trecut stălucit nu se amintesc aici, căci Botiza a fost sat iobăgesc și așezat încă în afunzimile văilor. Iar cât prețuia în vremile trecute un sat de iobagi dovedește și magistratul comitatului Sighet, care în 26 Iunie 1487 adeverește împreună cu 8 nobili aleși că: «nobilul Georgiu din Șieu cu fratesău Toma au împignorat două sesiuni de iobagi, una din Șieu, alta din Poenile Șieului lui Toma Groza din Jeud pentru 27 floreni de aur¹⁾. Cum puteau dar să merite faptele lor însemnate pentru posteritate. Locul, moșia ca accidente ale altor moșii ale voivozilor, nobililor de prin Cuhea, Șaieu, Rozavlea etc. ocură destul de des în diplomele vechi. Acestea prețuiau ceva. O mângâiere au putut avea însă și Botizenii iobagi, că prin faptele și luptele, ostenelele lor au conlucrat la ridicarea mării nobililor aceluiaș popor revărsându-se fala și asupra lor, a ostașilor fără nume. E mai bine totuși, decât să prețuești nu 27 floreni, ci ori cât de mult, iar roadele muncii tale să nu fie de nici un folos pentru ai tăi, ori ce e mai rău, să fie stricăcioase atât din punct de vedere spiritual, cât și material.

Sunt însă și aici nume de familii, care în alte sate ocură ca nobile. Mai răspândite sunt familiile Trifoi, Petreus, Giurgiu sau cum scrie preotul în lista de conscriere: Dsurds. Mai ocură apoi nume ca: Ungur, Poenariu, Lepușan sau poate Lăpușan, Ilieș, Hoza, Dolca, Costenariu, Crețiu, Muntean, Gavra, Bobocia, Conta, Capolna, Marchiș, Dechet, Perția, Sidău, Puicar, Orzac, Groșan, Baran, Pascu, Mantia, Girboan, Donat, Rus, Gilgeu, Petrariu, Roman, Cupsenariu, Latos, Arányos, Brumariu, Tomoiagă, Petric, Boi, Roib Gât, Moș, Pop, Crăciun, Leurdean, Frinc, Tomșa, Cican, Colosvan, Petran, Caia, Roșca etc.

(Va urma).

Dr. V. Moldovan.

¹⁾ Dr. Mihályi o. c. p. 587.

Impresii fugare din Maramurăş.

(Continuare)

Visul — şinta călătoriei — mi-se izbândeşte, când scoborim din tren la Borşa şi ne urcăm în trăsura ce are să ne ducă în sat. La dreapta noastră se întinde urieşul Petros în toată măreţia lui, aproape de tot, să-l prinzi cu mâna. În văzduh şi pe înălţimi e lumină vie ce invaluieste toată firea în manta splendidă de aur, neşesută de mâini omeneşti. Doamne! În faţa grandiozităţii acestei privelişti neasemuite trebuie să amuţască şi cel mai sceptic bărfitor! Muntele de piatră e acoperit cu zăpadă şi lumina soarelui se repercutază în mii de fulgere orbitoare. Pretutindenea e lumină, numai în văgăunele jghiaburilor şi a prăpastiilor stăruie umbrele întunerecului. Dar tocmai prin acest joc al contrastului, lumina pare mult mai intensivă. Uităndu-te îndelung la cetatea aceasta în înţelesul strâns al cuvântului de piatră vie, simţi, că te spărie deabinele prin proporţiile sale colosale. Ai înaintea ta un zid ciclopic cu multe ramificaţii şi braţe, ce porneşte distanţă de câţiva kilometri dela miază-noapte spre miază-răsărit — răsărit răsărit miază-noapte, formând o vastă curbă. Dintre 3 ramuri mai puternice ale zidului, unul o ia spre miazăzi terminând în gurguiul Rebrii (2269 m.); iar altele două se întind paralel spre miază-noapte răsărit. Cam între aceste două se înalţă falnic spre ceriu, străpungând tărnia, piscul cel mai înalt al masivului de piatră: „Vârful Pietrosului“. În unele locuri stânca e atât de prăpăstioasă şi păreţii par atât de drepti, cât urcarea pe acolo spre vârf ar fi cu punerea capului, ba chiar cu neputinţă. Nici chiar capra neagră, a cărei patrie e pe aceste piscuri, nu s'ar încumeta să sară pe aci din stâncă în stâncă. Coama muntelui cum o priveşti din vale, parecă descrie în aer un arc măreţ, o boltitură pe care se sprijină ca pe umerii puternici ai lui Atlas bolta tăriiilor albastre. Nici un alt colos de piatră — afară doară de Ciahlăul Moldovei — nu m'a zguduit așa de puternic până'n cele mai ascunse fibre ale sufletului. E o singură masă, un singur trup urieş, care se ridică dintr'odată din afunzimile pământului, se repede sus de tot și înfruntă, fără a ameţi, mânia ceriului. Spectacol sublim! Mărturie a atotputerniciei lui Dumnezeu și a nimicniciei omului, care trebuie să-și mărturisească vrând nevrând neputința la fie care pas ce-l face în raiul lui Dumnezeu, în natură. Nu știu cum, dar în clipe solemne ca acestea mă ispitește gândul să mă îndrept în numele lui Dumnezeu către toți necredincioșii lumii, zicându-le: „Încinge-văți ca niște bărbați mijlocul vostru și vă voiu întreba, iar voi să-mi răspundeți: Unde ați fost când am întemeiat pământul, spuneți-mi de aveți cunoștință? Cine a pus măsurile lui de știți? Sau cine e celce a întins funie peste dânsul?... Când v-au făcut stelele, laudatu-m'au cu glas mare toți ingerii lui“. Recunoască-l așadar pe Domnul! Deiei lui mărirea! La asta fi îndeamnă cu tărie glasul tuturor făpturilor! Ce se mai încapăținează a ști toate tainele? sau a nu admite decât ceea ce pricep cu mintea lor scurtă, supusă la greșeli nenumărate? Au doară ei au venit la izvoarele mării și ei au umblat urmele adâncului? aflat-au la-

țimea cea de subț ceriu? Spună-ne dară cum e și câtă este? și în ce pământ locuiește lumina și întunericul ce loc are?... ne vor duce cumva la hotarele lor și știu cărările lor?... au doară venit-au la visteriile zăpezii și au văzut visteriile grindinii?... au deschidevor zodiile în vremea sa și luceafărul de seară de păr îl vor aduce?... chieama-vor norul cu glas și cu cutremur de ape iute asculta-va? Și vor trimite trâznete și merge-vor? și grăi-vor lor ce este?“¹⁾.

(Va urma)

Dr. Al. Nicolescu.

Posta Administrației.

Vad (Făgăraș) pe 1913. — *Ökörítő* pe 1913 pătărul ultim. — *Szilágyújlak* pe 1/7—1/12 1912. — *Kozmaalmás* pe 1/7 1911—15/8 1912. — *Desze* pe 1911. Epistola despre care pomeniți nu am primit. — *Libaton* pe 1/12 1911—31/12 1913. — *E. M. Borşa* pe 1/12 1913—1/6 1914. — *Poiana-Arieşului* pe 1911. În restanță mai sunt 1912 și 1913. — *Fizeş* pe pătărul al doilea și treilea din 1913. — *Sajónagyfalu* pe 1899—31/12 1912. — *Sâmbău*. Cu sofiisme și cu taga nu ne puteți plăti. Binevoii a Vă face datorința și a ne trimite bani. — *Groși*. Nu vă putem împlini cererea. Binevoii a ne trimite pe rând. — *Racovița* (Sibiu). Mulțămim; numai de s'ar prinde.

Proprietar, editor: Vasile Moldovan.

Redactor responsabil: Augustin Gruitița.

Moșia de arendat.

În Oroiu Săcuiesc (comitatul Murășturda) depărtare de câte 2 klm. dela stațiunile ferate „Mezőbánd“ și „Mezőbergenye“ să dă din cauza morții arândatorului vechiu — imediat în arândă moșia comasată „Ioan Cornel Codarcea“, împreună cu sămănătura de toamnă făcută deja.

Informații mai detaliate dă subscrisul:

Dr. Aurel Rusu,
advocat.

(68) 2—3. Bandul de Câmpie-Mezőbánd.

Înainte de ce ai cumpăra
Altoi de viță de vie,

VIN

Pomi, ori arbori de decor,

cere în interesul propriu Prețurentul nostru ilustrat, care conține pentru ori și cine multe lucruri folositoare.

ADRESA: Sücs Sándor fia

szőlőoltványtelep és bortermelő részv.-társ.

BIHARDIÓSZEG.

(70) 1—16

¹⁾ Iov. cap. 28. v. 16 ss.
Nu! Nu! Mai bine amuţască întru necredința lor!..

Paturi de fer,

de aramă și jumătate aramă, paturi de copii, zițuri de căruță, sicrie de noapte, closete pentru odăi, spălător, stativ de haine, cuiere, cluscă pentru șoareci și cloțani, matrațe pe coarde și sârmă de oțel, așezate pe rame de lemn și fer, perdele și cadre de aramă, țesături de drot, paravane pentru cuptoare, finătoare de cărbuni și lemne, vâtrae, lopoți și alte unelte pentru focărit, dimpreună cu stativ, pat-canape de fer contractabile, dimpreună cu saltea de sârmă, divanuri șcl. Aranjamente de hotel, spitale, restaurante, de grădini șcl. liferează în prețul cel mai moderat

Garai Károly

pregătitor de mobile de fer și aramă în
A R A D.

(66) 3—52

PICURII DE STOMAC

ai lui BRÁDY

mai înainte, „Picurii de Mariacell“ s'au dovedit de 30 ani încoace de un medicament neapărat trebuincos în fiecare casă. Picurii aceștia au un efect neasămănat de bun la perturbațiunile mistuirii de orice speție la ameți, arsuri de stomac, constipație, dureri de cap și de stomac, greață, insomnie, colică, anemie (lipsa de sânge), gălbineala șcl. Se pot căpăta în fiecare apotecă. O sticlă costă 1.60 cor., mică — 90 fil., 6 sticle 5.40 cor., 3 sticle mari 4.80 cor., ce se trimit franco, dacă prețul lor se anticipă la

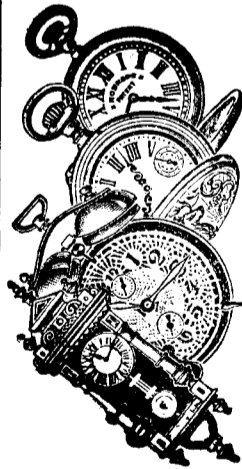
Apoteca lui C. BRÁDY la „König von Ungarn“ în Viena, I. Fleischmarkt 2. Depot 5.

Să se aibă grijă la marca cu tipul Maicei dela Mariacell, împachetarea în carton roză și iscălitura de pe tipul clișeului de aci.

(6) 25—25

8 zile de probă

trimit la ori și cine în schimb, sau pe bani, pe lângă rambursă:

Ceas American de Nichel K 2-80
 » Patent Cap de cal K 3-
 » Goldin-American K 3-50
 » Cap de cal-Drumferat K 4-
 » Duplu-Cap de cal K 4-50
 » Nete-de Oraș K 5-
 » Cop. dupl. Imit. argint K 6-
 » De aur de 14 carate K 18-
 » Original-Omega K 20-
 » Wecker-Concurrent, obdus cu Nichel 20 cm. înalt K 2-
 » W. cu marca Jungians K 3-
 » » Radium K 4-
 » » cu 2 sonării K 5-
 » » cu 4 » K 6-
 » » cu muzică K 8-
 » Orogiu-Pendul de 75cm K 8-
 » » cu baterie K 10-
 » » cu muzică și baterie K 14-
 » Rotund cu Sonarie K 6-

— Garanție în scris pe 3 ani. —
Spedare pe lângă rambursă.

MAX BÖHNEL

Wien. IV. Margarethenstrasse 27/671.

Prețcurant original de fabrică, gratis.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor Obedeanu reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 1.50 fil.

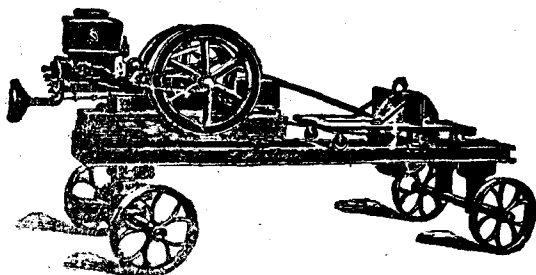
In atențiunea tăctorilor și-a
comersanților de lemne!

Inainte de a-ți prevedea atelierul
cu motor, nu întârzia a cere preț-
curentul nostru ilustrat cu
fireze și bârzi cu motorul
original american

WATERLOO

despre cari e știut în general, că s'au
dovedit pretutindenea de celea mai bune

(67) 2-13

Se poate afla numai la **DÉNES B.**
societatea comandă:
Budapesta, V., Lipót-Körut 15
Coală de preț și desușiri gratuite.

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din
vieța noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Semi-
narului teol. gr.-cat din Blaj.* — Prețul frcat
2*20 cor.

Balsamul apotecarului A. Thierry

este neintrecut în efect la boalele de plumâni și
piept, alină catarul și curmă durerile cauzate de
tusă. Curmă aprinderi de gât, răgușeli și dureri de grumazi și
ferbințeli. Cu deosebire e bun contra sgârșiturilor de stomac și
colică. Vindecă vâna de aur și curățește rinichii, dă apetit, și
ajută la mistuire. S'a dovedit de leac excelent la dureri de dinți,
la dinți găuși, la mirosul gurei folosită ca apă de dinți întăre-
ște gingiile și gura, încetează mirosul obvenit din stomac în gură.
Mijloc vindecător și sigur contra limbricilor. Vindecă tot felul de
rane, orbaț, beșici provenite din ferbințea, unflături, negei, ar-
sură, membre înghețate. In contra durerilor de urechi e un
leac neprețuit. — Să fie la îndemână în fiecare casă, la cazuri
obvenite, mai ales la influență, coleră și alte boale.

Să scriem la apoteca:

THIERRY A. «Îngerul păzitor» în **PREGRADA**
(lângă Rohitsch-Sauerbrunn).

12 sticle mici sau 6 duple, ori 1 specială mare 5 60 K.

La comande mai mari se dă rabat cuvenit. (68) 2-25

Se află de vânzare.

Portretul Escelenței Sale **Dr. Y.**
Mihályi arhiep. și metropolit de
Alba-Iulia și Făgăraș, — în mărime
32/48 cm. costă fco. — 1.10 cor.

Esecuție foarte frumoasă.

Se află de vânzare la *Librăria
Seminarială.*

Se află de vânzare la *Librăria
Seminarială din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS
și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4*30 cor. fco. Mărimea
icoanelor 4⁵/₇₀ cm.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1-5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
premiu ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani
gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu
termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asig-
urări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre
și asig. populare pe spose de înmormântare. Mai departe
contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig.
p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la sinea anului 1912	K. 5.456.645-67
Capitale asigurate pe viață achitate	„ 5.458.689-48
Starca asigurativilor cu sfârșitul anului 1912	foc „ 123.667.241 —
	viață „ 11.740.710 —
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor. 2.603.400 —

Prospete și informații se dau gratuit în
birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de
cunoștință se primesc în condiții favorabile în
serviciul institutului.

(19) 100 ?

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătoră de clopot și fabrica de scaune de fier pentru
clopote a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabric

43 26-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor
nouă, pe cum la turnarea de nou a clo-
potelor stricate, mai departe spre facerea
de clopote întregi armonioasă, pe lângă
garanție pe mai mulți ani, provăzute cu
adjusturi de fier bătut, construite spre a
le întoarce cu ușurință în ori ce parte,
indată ce clopotele sunt bătute de o
lature prin aceea ce sunt mântuite de
crepare. — Cu deosebire recomand

□ clopotele găurite □

de mine inventate și mai de
multe ori premiate, cari sunt
provăzute în partea superioară —
ca violina — cu găuri după figura
S și pentru aceea au ton mai in-
tensiv, mai limpede, mai plăcut
și cu vibrarea mai voluminoasă,
decât cele de sistem vechiu, așa
că un clopot patent de 327 kg.
este egal în tonul unui clopot
de 461 gk. făcut după sistemul
vechiu. Mai departe se recomandă
spre facerea scaunelor de fier
bătut, de sine stătătoare, —
spre preadjustarea clopotelor
vechi cu adjustarea de fier
bătut — ca și spre turnarea de
toace de metal.

Preșcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.